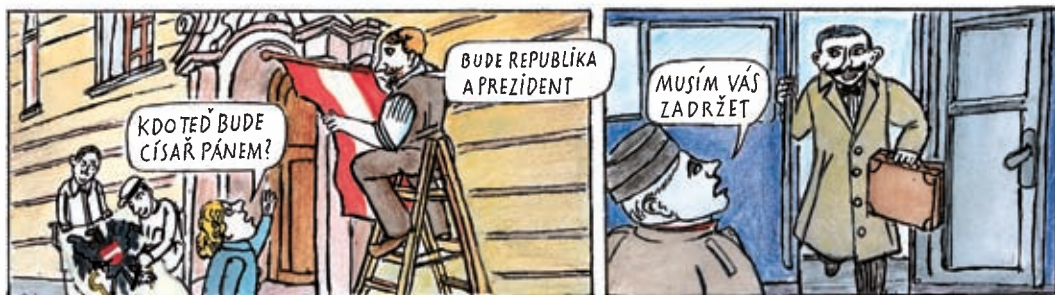

První roky republiky

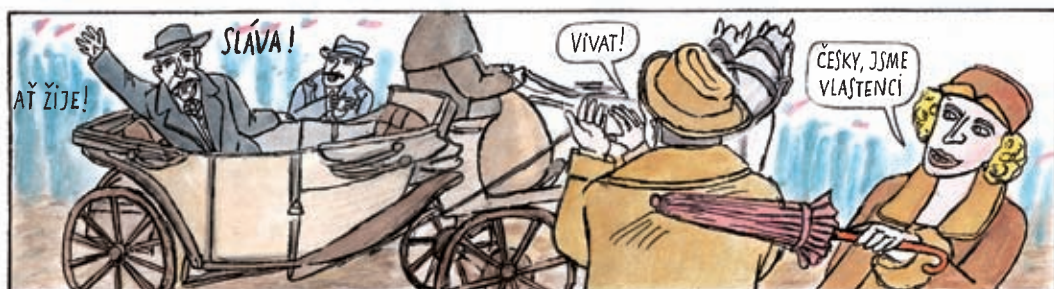
Samostatný československý stát vznikl po skončení první světové války s přispěním vítězných mocností – Spojených států, Anglie a Francie – na troskách rakousko-uherského císařství. I když jeho tvůrci, a zejména Tomáš Garrigue Masaryk, mluvili o novém československém národě, žilo v něm vedle Čechů, Moravanů a Slováků národů víc – Němci, Poláci, Maďari, Rusíni. Jejich soužití nebylo vždy svorné a po celou dobu existence Československa přinášelo hodně svízeli.

První chvíle Československé republiky byly plné horečných změn. Že je všechno jinak, poznal hned ráno 29. října 1918 místodržící hrabě Coudenhove.

Poté, co se přihlásili k novému státu Slováci, sešlo se 14. listopadu v Praze prozatímní Národní shromáždění, svolalo prezidenta republiky, zrušilo šlechtické tituly a přijalo první zákony.

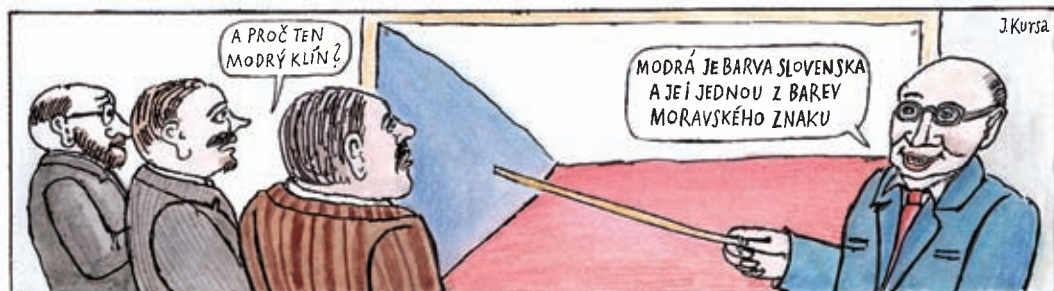
Tři dny před Štědrým večerem 1918 dorazil do Prahy konečně i Tomáš Garrigue Masaryk, čerstvě zvolený prezident. Cestou na Pražský hrad ho vítaly davy občanů.

Nová republika svedla krátký boj o Těšínsko. Mnoho z tamních obyvatel chtělo, aby území bylo připojeno k Polsku. Panovaly i spory o to, jak se má jmenovat hlavní město Slovenska.

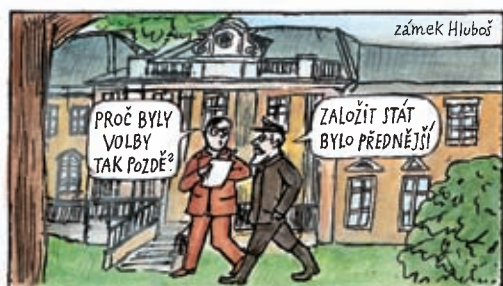
Samostatný stát musel mít i vlastní poštovní známky a novou měnu – československou korunu (Kč). Jejich autorem, nejprve známek a poté v roce 1919 i bankovek, byl Alfons Mucha.

Republika československá měla zpočátku tradiční zemskou červenobílou vlajku. V červenci roku 1919 navrhl Jaroslav Kurša vlajku s modrým klínem. Česká republika ji používá dodnes.

V březnu 1919 se v Maďarsku zmocnili vlády na krátký čas komunisté, kteří obsadili i část Slovenska. Československá armáda je vytláčila až v létě. V dubnu přijal parlament zákon o pozemkové reformě.

Základním zákonem demokratických států je ústava. Parlament Československé republiky ji přijal 29. února 1920. První parlamentní volby se v Československu uskutečnily v dubnu téhož roku.

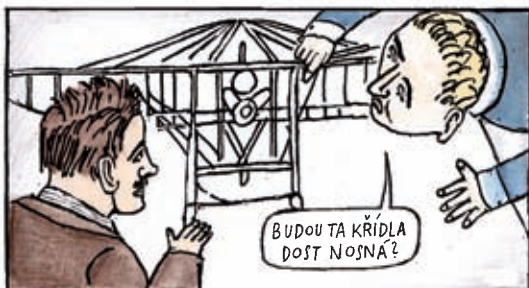
Volby vyhráli sociální demokraté. Pod vlivem bolševiků se rozpadli na levice a pravici. Opustili vládu a v prosinci 1920 vyhlásili generální stávkou. Levice v květnu 1921 založila komunistickou stranu.

Život v zemi narušil 5. ledna 1923 atentát na ministra financí Aloise Rašína. Propuklo i několik afér. Nejznámější se podle lihovarníků podplácějících politiky i novináře říkalo lihová.

O vznik Československa se nejvíc zasloužili Tomáš Garrigue Masaryk, Edvard Beneš a Milan Rastislav Štefánik, jenž se narodil 21. července 1880 ve vsi Košariská u Nitry. Ve škole skvěle prospíval.

Po dokončení gymnázia v Prešpurku (dnes Bratislavě) odešel na techniku do Prahy. Jako student vymyslel způsob automatického přehazování tramvajových výhybek, patentní šle, navrhl i letadlo.

V roce 1900 se Štefánik pustil do studia astronomie na Karlově univerzitě. Mezi slovenskými studenty měl velkou autoritu. Také proto, že spolupracoval s Vavrem Šrobárem v redakci Hlasu.

Pracoval i pro časopis Čas, kam napsal článek o tom, že Češi a Slováci tvoří vyšší národní společenství. Studia astronomie ukončil v roce 1904. Chtěl být vědcem, a proto odjel do Paříže.

S Julesem Janssenem se po několika měsících skutečně setkal a zakrátko nastoupil do jeho observatoře na Mont Blancu. S vědeckými výpravami procestoval celý svět, byl v Brazílii i na Tahiti.

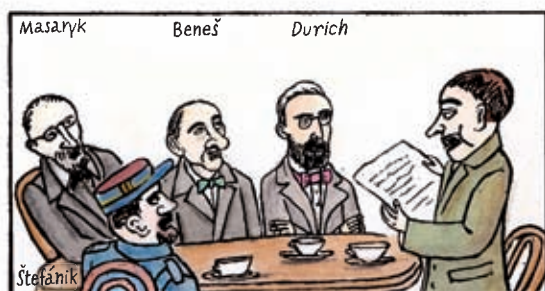
Štefánikova kariéra se slibně rozvíjela. Trápilo ho však zdraví, zejména srdce a žaludek. Podstoupil dvě operace, v roce 1907 a 1914. V nemocnici ho dostihla zpráva o vypuknutí války.

Když se uzdravil, udělal si pilotní diplom. Létal na průzkumné lety a nad Srbskem havaroval. Na útěku se nemoc opět ohlásila, přátelé ho naštěstí dopravili do italské nemocnice.

V Paříži pak poznal řadu politiků a v prosinci 1915 také Edvarda Beneše. Premiéra Aristida Brianda seznámil s plány na vznik samostatného česko-slovenského vojska.

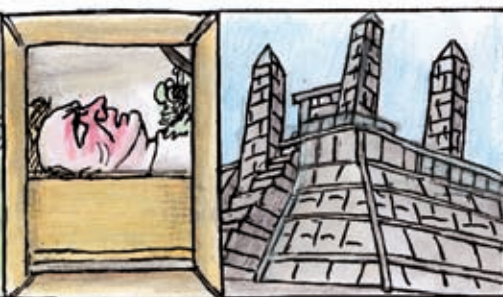
V roce 1916 vznikla Československá národní rada. Štefánik se vydal do Ruska a do Rumunska získávat dobrovolníky ochotné bojovat. V Americe hledal mezi krajany podporu pro nový stát.

Po návratu do Paříže se Štefánik, který byl v Československé národní radě jediným vojákem, zapojil do jednání, jež vedla ke vzniku samostatné Česko-slovenské armády ve Francii.

Po ránu 4. května 1919 Štefánik odstartoval z letiště u italského města Padova k cestě na Slovensko. Let probíhal klidně, stroj se dvěma italskými důstojníky na palubě přeletěl Alpy a směřoval k cíli.

U Bratislavy se ale letadlo dostalo do vzdušných vírů a u Vajnor se před zraky mnoha lidí, kteří přišli Štefánika uvítat, zřítilo. Milan Rastislav Štefánik byl pochován na vrchu Bradlo, kde stojí jeho mohyla.